

pridobljenih kvalifikacij za vstop v službo njihovo pomembnost v procesu promocije najverjetneje zasenčijo drugi dejavniki.«⁴

Če pustimo ob strani vse obsežne spremembe v samih konceptih vzgoje in izobraževanja, vplive številnih spoznanj v psihologiji, sociologiji ali lingvistiki, torej vse, kar je učinkovalo na preoblikovanje področja pedagogike (predvsem v kontinentalni evropski kulturi) v interdisciplinarno področje z mnogimi specializacijami, pa je gotovo tudi to, da se je razblinila »izvirna« samoumevnost in razvidnost samega pojmovanja vzgoje in izobraževanja. Če naj nekoliko pojasnimo, za kaj sploh gre pri konsenzu o šolstvu. Odločilnega pomena je namreč dejstvo, da je šolstvo javna zadeva, kar velja tudi za oblike zasebne organiziranosti šolstva. Pravzaprav je skupaj z vzponom urbane industrijske družbe in vedno kompleksnejšimi formami njegovega upravljanja vse bolj postajalo predmet intenzivnega javnega interesa.⁵ Konsenz, ki ga potemtaka na koncu mora odsevati ali se vsaj mora nanj nanašati politično odločanje, je procesualen glede na to, da smo soočeni z nenehnim javnim dialogom o šolstvu. V ta javni dialog se vključujejo tako starši kot učitelji, tako gospodarstveniki kot politiki, tako laiki kot znanstveniki itn. »Zares, jasno je, da je na področju izobraževanja več samozvanih ekspertov kot nemara na kateremkoli drugem področju.«⁶ Interes široke javnosti za vprašanja šolstva je opazno začel naraščati prav v šestdesetih letih. Razloge za to, da šolstvo zavzema tako pomemben del interesa javnosti, seveda lahko iščemo prav v družbenih spremembah, v zadnjem času pa bi lahko ugibali tudi o tem, da končno tudi stalno poudarjanje pomena znanja v hkrati spremenjenih zaposlitvenih in poklicnih okoliščinah ter pogojih le učinkuje. Seveda pa se dilematičnost šolske problematike izraža tudi v globljih in subtilnejših kontroverzah v zvezi z »enostranostmi« učnovzgojnih procesov, ki jih zrcalijo očitki o pretirani faktografski naravnosti kurikulumov, o preobremenjevanju učencev, o zanemarjanju vzgojnih aspektov, o storilnosti naravnosti, o prehudi ali premajhni kompetitivnosti itn. Svojevrstni refleksi na to tudi ponavljajočo se debato so številne alternativne šole, ki običajno prakticirajo pouk na podlagi doktrin, ki izhajajo iz kritike »običajne« javne šole ali pa to kritiko izrekajo kot utemeljitev samih sebe. Govorimo npr. o waldorfskih šolah, modelu aktivne pedagogike Marie Montessorri ali npr. o radikalnem poskusu »svobodne šole«, kakršne edinstveni primer je *Summerhill*.

⁴ Ivan Reid, *The Sociology of School and Education*, 266.

⁵ Zasebno šolstvo – še zlasti osnovno in srednje – je praviloma z regulativnimi intervencijami države potegnjeno v sfero javnosti.

⁶ I. Reid, n. d., 21.